

BULETINUL STOP VIOLENȚĂ

nr. 41 (2025)

APRILIE - IUNIE

CENTRUL DE DREPT AL FEMEILOR

CUPRINS:

- 2 Evenimentul de celebrare a rezultatelor proiectului „Abilitarea femeilor, comunităților locale și refugiaților în Moldova”
- 4 CDF și CNSM lansează o colaborare strategică pentru promovarea drepturilor femeilor și combaterea hărțuirii sexuale la locul de muncă
- 5 Domiciliul continuă să fie cel mai periculos loc pentru femei, conform Raportului de analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor în anul 2024
- 7 CDF sprijină organizațiile care oferă asistență juridică pentru femeile victime ale violenței, în cadrul Programului de mentorat
- 9 Impactul Programului de abilitare economic asupra beneficiarelor CDF
- 11 „Justiția începe de la noi. Uniți/unite împotriva violenței” – școala de vară pentru studenții și studentele de la Drept
- 13 CDF a lansat un program de abilitare economică a refugiatelor și femeilor din comunitățile Bălți și Chișinău
- 15 Angajații/tele INSP sunt instruiți privind combaterea hărțuirii sexuale la locul de muncă
- 17 Parajuriștii/tele din întreaga țară au participat la sesiuni de informare privind prevenirea și combaterea violenței în bază de gen
- 18 Femeile deținute beneficiază de terapie prin lectură oferită de echipa CDF
- 19 Atelier de consolidare a capacităților angajaților/telor penitenciarului nr. 7-Rusca
- 20 CDF contribuie la realizarea primei cercetări despre violența psihologică în Republica Moldova și România
- 21 Știri pe scurt

EVENIMENTUL DE CELEBRARE A REZULTATELOR PROIECTULUI „ABILITAREA FEMEILOR, COMUNITĂȚILOR LOCALE ȘI REFUGIAȚILOR ÎN MOLDOVA”

Centrul de Drept al Femeilor a implementat, în perioada august 2023–aprilie 2025, proiectul „Abilitarea femeilor, comunităților locale și a refugiaților în Moldova” cu sprijinul financiar al Fondului Națiunilor Unite pentru Democrație (UNDEF). Evenimentul de încheiere, desfășurat pe 23 mai 2025, a reunit beneficiarii/ele, partenerii și susținătorii proiectului pentru a reflecta asupra impactului realizărilor din ultimii doi ani și pentru a încuraja continuitatea inițiativelor locale.

Directoarea executivă a CDF,
Angelina Zaporozhan-Pîrgari,
 a subliniat în deschiderea evenimentului:

„Schimbarea reală spre egalitate de gen începe cu fiecare dintre noi, prin alegeri conștiente și acțiuni zilnice care construiesc respect, reziliență și echilibru în comunitățile noastre. Suntem recunoscătoare partenerilor noștri din teritoriu, femeilor, bărbaților, liderilor comunitari și tinerilor activi, care prin implicare au dovedit că sunt veritabili agenți ai schimbării.”

Dieter Wagner, reprezentant al UNDEF,
 a rezumat impactul eforturilor comune:

„Inițiativele pe care le-ați implementat au contribuit la creșterea gradului de conștientizare privind egalitatea de gen și au susținut femeile în procesul lor de dezvoltare personală și profesională.”

Un proiect despre schimbare și incluziune

Proiectul a avut ca scop crearea unui mediu pozitiv pentru promovarea egalității de gen și pentru abilitarea economică, socială și educațională a femeilor din raioanele **Orhei, Soroca, Glodeni, Căușeni, Ștefan Vodă, Ialoveni, Criuleni, Cimișlia, Dondușeni și Florești.**

30 de persoane din cele 10 raioane, **15 femei și 15 bărbați**, au fost selectați și au beneficiat de un program de instruire complex în domeniul egalității de gen, scrierii de proiecte, fundraising-ului, ma-

nagementului de proiecte și colaborării cu autoritățile locale.

O primă etapă a proiectului a inclus evaluarea percepției egalității de gen a populației în raioanele vizate, iar concluziile au fost utilizate pentru dezvoltarea ulterioară a inițiativelor locale. Programul de instruire a fost completat de 10 mese rotunde cu factorii de decizie, organizate de beneficiarii/ele proiectului în fiecare raion, pentru a identifica problemele și nevoile comunităților și a colecta ideile de proiect propuse de comunitate.

Participanții și participantele au creat echipe mixte, formate dintr-un bărbat și o femeie, și au depus propuneri de inițiative locale care să implementeze soluții la problemele identificate în domeniul egalității de gen. CDF a selectat **10 inițiative locale**, care au primit finanțare în valoare de **10.000 dolari SUA** fiecare.

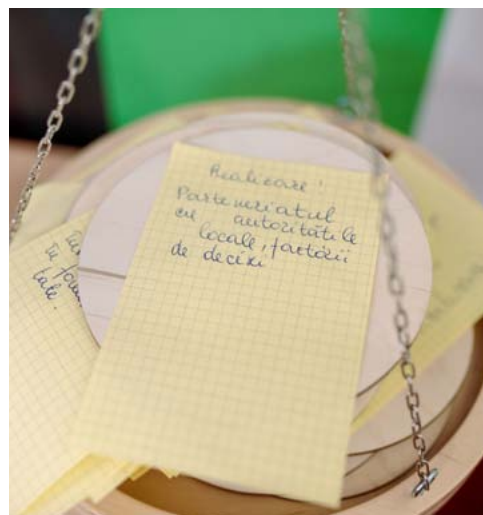
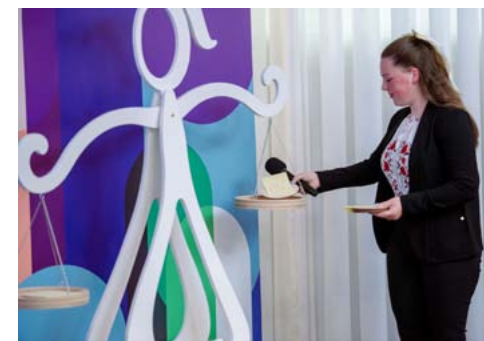
Inițiativele locale, implementate în cele 10 raioane, au inclus **diverse activități, orientate pe mai multe grupuri-țintă:** tabere de vară pentru tineri și tinere;

campanii de informare pe rețelele de socializare; cursuri de abilitare economică și antreprenoriat pentru femei; clubul taților și sesiuni de informare pentru părinți cu privire la educația copiilor sensibilă la dimensiunea de gen; sesiuni de orientare profesională pentru tinere; elaborarea de planuri de acțiune și strategii locale în domeniul egalității de gen; instruirii pentru echipele multidisciplinare cu privire la răspunsul coordonat la cazurile de violență în familie etc.

■ Evenimentul final – o platformă de reflecție

Evenimentul final a fost centrat în jurul unei instalații simbolice – **balanța egalității de gen**. Participanții/tele au reflectat asupra rezultatelor obținute și provocărilor întâlnite, așezându-le simbolic pe talerele „Provocări” și „Rezultate”. Acest gest a ilustrat vizual echilibrul dintre realizări și pașii necesari pentru viitor. În cadrul sesiunilor interactive, participanții și participantele au împărtășit lecții învățate și au conturat direcții viitoare pentru promovarea egalității de gen și implicarea comunitară.

Proiectul a demonstrat că implicarea comunitară și colaborarea dintre femei și bărbați pot genera soluții durabile pentru promovarea egalității de gen. Deși schimbările nu se întâmplă peste noapte, suntem convinși că investiția în educație, conștientizare și sprijin comunitar poate transforma mentalități.

Descoperă impactul celor 10 inițiative locale [aici](#).

CDF ȘI CNSM LANSEAZĂ O COLABORARE STRATEGICĂ PENTRU PROMOVAREA DREPTURILOR FEMEILOR ȘI COMBATEREA HĂRȚUIRII SEXUALE LA LOCUL DE MUNCĂ

Centrul de Drept al Femeilor și Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) au semnat pe 30 aprilie 2025 un acord de colaborare strategică pentru promovarea drepturilor femeilor și combaterea hărțuirii sexuale la locul de muncă.

Acordul stipulează **elaborarea unui Regulament-cadru** pentru prevenirea și combaterea hărțuirii sexuale în cadrul profesional, care va fi adoptat de CNSM și promovat ulterior în organizațiile sindicale membre. Totodată, colaborarea prevede **formarea de formatori sindicali**,

desfășurarea **sesiunilor de informare** pentru angajatori și angajați și elaborarea de **materiale informative**.

„Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în domeniul egalității de gen, avansând în 2025 pe locul 7 din 146 de țări, conform Indicelui Global al Egalității de Gen. Participarea politică a femeilor a crescut considerabil, de la doar 4% în 1995, la peste 42,5% astăzi. Aceste rezultate reflectă, inclusiv, eforturile pe care le depunem împreună. Totuși, participarea economică a femeilor rămâne scăzută, iar una dintre cele mai grave probleme este violența în bază de gen. Aproape 70% dintre femei au experimentat o formă de violență de-a lungul vieții, inclusiv în cadru profesional. În contextul proiectului vom lucra împreună la elaborarea unui regulament clar și aplicabil, care să poată fi utilizat de angajatori și organizațiile sindicale,

astfel încât femeile să își poată revendica drepturile în cazurile de hărțuire sexuală la locul de muncă.” – a declarat **Angelina Zaporozhan-Pîrgari, directoarea executivă a CDF**.

„Semnarea acestui acord nu este doar un gest formal, ci un angajament ferm al CNSM de a contribui la crearea unui mediu de muncă sigur și demn pentru toți.

Toleranța zero față de orice formă de violență trebuie să devină o normă, iar egalitatea de gen, nu doar un obiectiv strategic, ci o valoare pe care o promovăm constant. Este primordial să oferim instrumente utile colegilor noștri, astfel încât să avem o cultură organizațională bazată pe respect, nediscriminare și solidaritate.” – a menționat **Igor Zubcu, președintele CNSM**.

Parteneriatul s-a încheiat în cadrul proiectului „Consolidarea egalității de gen în Moldova”, implementat de CDF cu suportul financiar al KVINFO.

DOMICILIUL CONTINUĂ SĂ FIE CEL MAI PERICULOS LOC PENTRU FEMEI, CONFORM RAPORTULUI DE ANALIZĂ A CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE SOLDATE CU DECES SAU CU VĂTĂMARE GRAVĂ A INTEGRITĂȚII CORPORALE A VICTIMELOR ÎN ANUL 2024

Pe 13 iunie 2025, pe platforma Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale a victimelor, Centrul de Drept al Femeilor în parteneriat cu Ministerul Afacerilor Interne a prezentat analiză cazurilor pentru anul 2024.

Analiza anuală a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămarea gravă a integrității corporale a victimelor este un pas crucial în înțelegerea și combaterea acestui fenomen profund negativ. Raportul oferă recomandări pentru îmbunătățirea răspunsului sis-

temului național, inclusiv propuneri de ajustare a legislației, de promovare a cooperării intersectoriale, îmbunătățire a activităților de prevenire, sporire a accesului la serviciile de suport pentru victimele violenței în familie etc.

Comparativ cu anul 2023, când au fost înregistrate 75 de cazuri, în 2024 se atestă o creștere la **87 de cauze penale examinate, soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale** a victimelor. Dintre acestea:

42 de cazuri

în care victima a decedat (37 de victime au decedat imediat, iar alte 14 ulterior, în urma traumelor suferite)

21 de cazuri

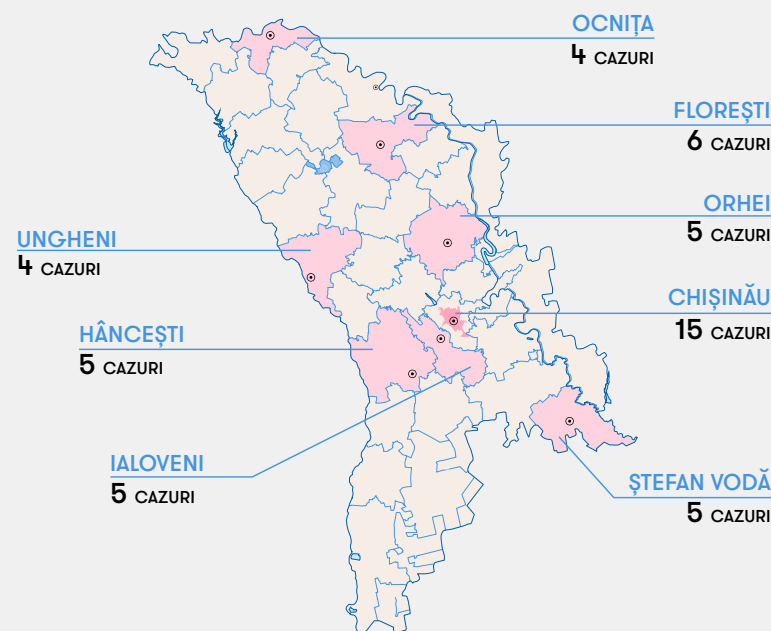
de femicid

45 de cazuri

în care victima a supraviețuit

Repartizarea cazurilor pe unități administrative:

În cazurile de violență în familie predominanța agresorilor de sex masculin este de peste 3 ori mai mare în raport cu agresorii de sex feminin. Din cele 87 cauze penale, în 67 agresorul este de sex masculin, iar în 20 de sex feminin.

În 2024 **femicidul a constituit 53% din cazuri**, un procent identic cu cel din 2022 și foarte apropiat de cel din 2023. Această constanță a proporției letale a violenței bărbaților asupra femeilor confirmă caracterul extrem de periculos a violenței în familie și relevă un tipar persistent ce necesită intervenții urgente, specializate și bine coordonate între instituții, axate pe evaluarea riscului și prevenirea cazurilor de letalitate.

În majoritatea cazurilor, **victimele și-au pierdut viața în propriile locuințe**. Pentru multe femei domiciliul este cel mai periculos loc, un loc în care violența, inegalitatea de gen și stereotipurile le izolează și le condamnă. Femeile care devin victime ale femicidului sunt adesea supuse unui cerc vicios de violență, în care accesul la resurse și sprijinul necesar pentru a scăpa dintr-o relație abuzivă este limitat sau inexistent.

În cazurile de femicid, 2 din 3 infracțiuni s-au produs în zone rurale, iar 1 din 3 în orașe.

Cele mai multe acte de violență au fost comise în relații intime active, în special în concubinaj (75% dintre cazuri), ceea ce reflectă faptul că cele mai periculoase relații pentru femei sunt cele de parteneriat intim, unde lipsa de protecție legală și dependența emoțională/economică pot facilita violența extremă.

10 agresori erau cunoscuți deja de Poliție:

- 7 dintre ei erau înregistrați ca „agresori familiari”
- 1 agresor avea antecedente penale,
- În 2 cazuri nu există informații clare.

În cazurile de femicid, situația este și mai gravă:

- 11 din 21 de agresori aveau antecedente penale și/sau contravenționale.
- 2 din 3 agresori fuseseră deja sancționați pentru violență în familie sau alte abuzuri.

În **16 cazuri**, victimele au fost supuse violenței în ultimii 5 ani, dar doar în **8** dintre ele au depus plângeri (5 femei și 3 bărbați). În celelalte **8 cazuri**, victimele nu au raportat violența, deși aceasta s-a întâmplat (6 femei și 2 bărbați). În 1 din 3 cazuri de femicid, au existat episoade de violență înainte, însă doar jumătate au fost semnalate autorităților, ceea ce arată riscul major al subraportării și al lipsei de intervenție timpurie.

Condamnările cu executare reală a pedepsei cu închisoare sunt cele mai frecvente, aplicate în cazuri grave, inclusiv în cazurile de femicid, pedepsele variind între **2 și 25 de ani de închisoare**. Din 47 cauze soluționate, 39 au implicat pedepse privative de libertate, iar 8 pedepse neprivative, inclusiv muncă în folosul comunității. Cea mai blândă pedeapsă a fost de 135 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității, deși victima și-a pierdut viața.

În calitate de motiv pentru comiterea infracțiunii, ca și în anul 2023, cel mai frecvent invocate sunt conflictele verbale. În niciunul dintre cazurile de femicid examinate de organul de urmărire pe-

nală și instanțele de judecată nu au fost identificat și motivul de gen și nu s-a realizat calificarea în baza agravantei pe motiv de prejudecată de gen.

Raportul a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne în colaborare cu Centrul de Drept al Femeilor în contextul activității Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimelor cu sprijinul financiar al UN Women și al Regatului Suediei.

CDF SPRIJINĂ ORGANIZAȚIILE CARE OFERĂ ASISTENȚĂ JURIDICĂ FEMEILOR VICTIME ALE VIOLENȚEI, ÎN CADRUL PROGRAMULUI DE MENTORAT

Asistența juridică gratuită reprezintă un drept fundamental al victimelor violenței în familie, care le garantează accesul efectiv la justiție. Organizațiile neguvernamentale care oferă servicii de asistență juridică joacă un rol esențial, fiind în prima linie a intervenției. Acestea contribuie la protecția drepturilor victimelor prin informare, consiliere și reprezentare juridică adaptată nevoilor fiecărei persoane.

CDF cu sprijinul UN Women organizează un Program de mentorat pentru a sprijini organizațiile în oferirea unui răspuns mai eficient, coordonat și centrat pe victime, și pentru a contribui la dezvoltarea unor practici sustenabile de acordare a asistenței juridice pentru femeile victime ale violenței în bază de gen.

5 organizații neguvernamentale din regiunile nord, centru și sud ale țării au fost **selectate pentru a participa în cadrul Programului de mentorat**:

- A.O. „Biaz Gul” – Comrat
- A.O. „Ophelia” – Cahul
- Centrul de Resurse pentru Tineri și Femei DACIA – Soroca
- A.O. „Stimul” – Ocnița
- Centrul de Justiție Socială „ECHITATE” – Criuleni

În lunile aprilie și mai, am vizitat organizațiile, am semnat acorduri de mentorat cu fiecare dintre ele, am discutat despre priorități și am stabilit un plan de sprijin pentru activitățile acestora.

O altă etapă a fost identificarea nevoilor de consolidare a capacităților în cadrul evaluării inițiale a organizațiilor.

În perioada **5-6 iunie 2025**, CDF a desfășurat **cursul de instruire dedicat juriștilor și avocaților** din organizațiile

neguvernamentale participante la Programul de mentorat. Echipa CDF a avut astfel oportunitatea de a-și împărtăși experiența în domeniul asistenței juridice specializate pentru femeile victime ale violenței cu colegii și colegele din organizațiile selectate.

Timp de două zile, au fost abordate subiecte esențiale pentru a înțelege mai bine fenomenul violenței în familie, specificul acordării asistenței juridice primare și calificate în gestionarea cazurilor de violență în familie, inclusiv instrumentele specifice de intervenție, cu accent pe dezvoltarea abilităților de intervenție și a răspunsului centrat pe victime/supraviețuitoare.

Totodată, a fost aprofundat specificul examinării cazurilor din perspectivă civilă, penală și contravențională, abordând principalele probleme întâlnite în practică și importanța răspunsului coordonat în cazurile de violență în familie, inclusiv parteneriatul cu instituțiile statului și referirea către serviciile specializate.

Acest eveniment reprezintă una dintre etapele Programului de mentorat, desfășurat pe parcursul a 6 luni, care va include mai multe activități, inclusiv sesiuni individuale de mentorat cu fiecare organizație.

Programul de mentorat este organizat de Centrul de Drept al Femeilor în cadrul proiectului „Sporirea leadership-ului femeilor pentru societăți reziliente și pașnice” implementat de către UN Women Moldova și finanțat de Guvernul Danemarcei.

IMPACTUL PROGRAMULUI DE ABILITARE ECONOMICĂ ASUPRA BENEFICIARELOR CDF

21 de femei curajoase din mai multe localități ale Moldovei au spus „DA” schimbării și fac pași importanți spre independență financiară, datorită Programului de abilitare economică implementat de CDF, cu susținerea UN Women și a Suediei.

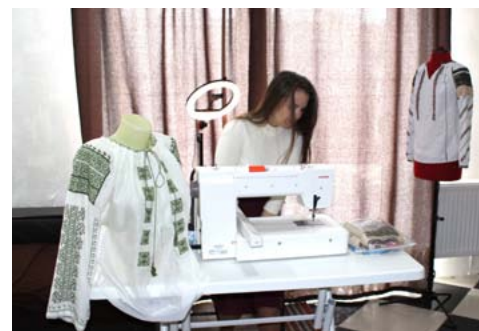
Acest program, nu este doar despre cursuri sau sprijin material – este despre transformarea personală și profesională a beneficiarelor noastre, este despre puterea de a depăși obstacolele și de a păși cu încredere spre un viitor mai bun. Programul oferă femeilor supraviețuitoare ale violenței, care au lăsat în urmă experiențe traumatice, șansa de a-și transforma visele în realitate.

De mai bine de un an, am implementat programe locale de abilitare economică în 5 raioane ale Moldovei. Femeile au avut oportunitatea să participe la cursuri de formare profesională, antreprenariat și dezvoltare personală, au beneficiat de mentorat individual, iar în cadrul Programului de vouchere „Trans-Formare”, 21 dintre ele au primit sprijin financiar pentru a-și realiza obiectivele stabilite.

Unele beneficiare au valorificat cunoștințele dobândite și voucherele pentru a iniția sau dezvolta afaceri în domenii diverse.

- **DIANA** a investit în dezvoltarea brandului său de vestimentație, achiziționând utilaje precum o masă de călcat profesională, presă electrică industrială, mașină de cusut cu punct ascuns, manechine etc.

- **STELA** confecționează costume tradiționale autentice, având peste 10 ani de experiență în domeniul etnografiei și etnologiei. Visul ei este să deschidă un mini-atelier în Sîngerei. Datorită Programului, a dobândit cunoștințe valoroase pentru dezvoltarea activității sale și a investit în achiziționarea unor echipamente mult dorite.

- **TATIANA**, inspirată de dorința de regăsire și valorificare personală, a fondat un centru modern de studiere a limbilor străine. Cu sprijinul mentorilor și Programului de abilitare economică, a reușit să creeze un spațiu adaptat nevoilor comunității, oferind cursuri de engleză și italiană pentru toate vârstele.

- **ELENA** administrează o prisacă iar, în cei peste 5 ani de activitate, a dezvoltat-o de la zero, ajungând la 150 de stupi. Datorită programului, Elena a investit în dezvoltarea afacerii prin lansarea unui nou produs – mierea cremă cu adaosuri naturale – și în tehnologizarea procesului de confecționare a lumânărilor din ceară naturală.

- Programul de abilitare economică i-a oferit **GEORGETEI** oportunitatea de a pune bazele activității sale. Ea a deschis un cabinet cosmetic, unde oferă servicii personalizate de îngrijire a pielii. Cu ajutorul voucherului, a investit în amenajarea cabinetului, creând un spațiu modern și atractiv pentru clienți.

- Pentru **ELENA***, arta a fost modalitatea de a evada, de a transforma durerea în frumos, în cele mai grele momente ale vieții. Elena realizează picturi la comandă. Datorită sprijinului oferit, a investit în echipamente profesionale precum tabletă grafică, proiector, compresor, pulverizator, pensule pentru desen și pânze, pentru a-și perfecționa tehnica și a răspunde cerințelor clienților săi.

Alte beneficiare și-au găsit chemarea urmând cursuri de formare profesională în domenii precum patiserie și cofetărie, croitorie și design vestimentar, frizerie, manichiură și machiaj profesional.

- **CAROLINA** își croiește drumul spre o nouă carieră. Urmează cursuri de formare profesională în frizerie și a investit în instrumente necesare pentru a pune în practică cunoștințele dobândite.

- **MARIA*** și-a transformat pasiunea pentru broderie într-o sursă de venit adițională. Datorită voucherului a putut achiziționa o mașină de brodat și un calculator pentru a-și perfecționa tehnicile și a-și extinde activitatea.

- **ELENA*** a văzut în manichiură o oportunitate de a-și construi un viitor mai bun. Urmând un curs de specializare și investind în instrumente profesionale, este acum pregătită să își dezvolte abilitățile și să își transforme pasiunea într-o sursă de venit.

- Datorită programului de abilitare economică, **ANA** a avut curajul să înceapă o nouă activitate și să-și împlinească visul de a crea haine. Cu mult entuziasm, Ana urmează un curs de croitorie și design și a achiziționat instrumentele necesare pentru a realiza piese vestimentare unice.

Suntem în continuare alături de beneficiarele programului care au nevoie de sprijin și îndrumare, susținându-le să facă pași fermi pentru un viitor mai bun. CDF oferă mentorat și ghidare, astfel încât fiecare femeie să se simtă încurajată pe parcursul întregului proces.

*Nume modificat pentru a proteja identitatea persoanei.

„JUSTIȚIA ÎNCEPE DE LA NOI. UNIȚI/UNITE ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI” – ȘCOALA DE VARĂ PENTRU STUDENȚII ȘI STUDENTELE DE LA DREPT

În perioada 27–29 iunie 2025, Centrul de Drept al Femeilor, în parteneriat cu Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, Universitatea de Stat din Moldova (USM), și cu sprijinul Suediei, a organizat școala de vară „Justiția începe de la noi. Uniți/unitate împotriva violenței”. Timp de trei zile, **20 de studenți și studente** de la Facultatea de Drept, USM au explorat subiecte privind egalitatea de gen, prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, într-un format interactiv și inovator.

■ Viitorii agenți ai schimbării

Angelina Zaporojan-Pîrgari, directoarea executivă a CDF, a subliniat în deschiderea evenimentului:

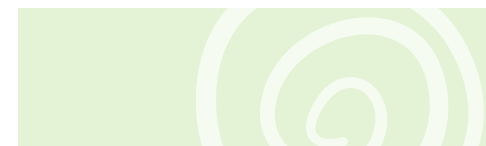
„Voi sunteți agenții schimbării și viitorii procurori, judecători, avocați, ofițeri de urmărire penală, care veți construi un sistem de justiție echitabil, ce protejează și respectă drepturile victimelor violenței în familie și împotriva femeilor. În cadrul școlii de vară, veți învăța atât despre cadrul juridic național și internațional în domeniu, cât și despre cum să identificați propriile percepții și prejudecăți privind egalitatea de gen, construind împreună un climat de toleranță zero față de violență.”

■ Un parteneriat educațional strategic

Alina Șavga, doctor în drept, conferențiar universitar la Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, USM, a remarcat aportul CDF la instruirea și formarea continuă a studenților Facultății de Drept, USM:

„Prin organizarea lecțiilor publice, a proceselor simulate, a meselor rotunde, precum și a altor activități în colaborare cu reprezentanții Departamentului Drept penal, este lansată o platformă favorabilă pentru elaborarea inițiativelor de prevenire și combatere a violenței. Organizarea școlii de vară pentru studenții de la Drept este la o primă ediție, dar cu certitudine va avea o contribuție semnificativă asupra încurajării participanților/telor să își asume un rol activ în promovarea drepturilor victimelor oricărui tip de violență.”

Arina Țurcan-Donțu, avocata CDF, a susținut o sesiune dedicată prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și violenței în familie, prezentând cazuri din practica reală. Exemplele discutate au reflectat atât dificultățile întâmpinate de femei, cât și importanța unei abordări empatică, adaptate nevoilor victimei și importanța serviciilor specializate pentru victimele violenței împotriva femeilor.

Astfel, studenții și studentele au avut ocazia să înțeleagă în mod concret atât provocările sistemului, cât și impactul unui sprijin juridic profesionist în protejarea drepturilor femeilor.

■ Abordare nonformală, experiențe personale

Sesiunile facilitate de **Mariana Meg Țurcan** și **Viorica Mocanu** au stimulat reflecția și angajamentul personal al tinerilor și tinerelor. Temele abordate s-au axat pe înțelegerea profundă a stereotipurilor, prejudecăților în bază de gen și atitudinilor care influențează relațiile interpersonale și procesul de incluziune socială.

Sesiunile au oferit participanților și participantelor ocazia de a reflecta asupra modului în care percepțiile și experiențele personale modelează interacțiunile sociale, conducând uneori la discriminare și excludere. Atmosfera interactivă a permis discuții deschise și exerciții practice individuale și de grup menite să stimuleze empatia și gândirea critică.

■ Feedback-ul studenților/telor

Virinea Carapirea, studentă în anul IV și angajată în cadrul Judecătoriei Cimișlia, a mărturisit:

„Participarea la școala de vară a fost o experiență valoroasă pentru mine. Am dobândit instrumente teoretice și practice care îmi vor permite să ofer sprijin celor care ni se adresează. Îndemn toți tinerii și toate tinerele să valorifice asemenea oportunități educaționale. Sunt convinsă că învățarea nu are loc în zona de confort, ci acolo unde încep frica și provocarea, acolo unde nu mai ești sigur de răspunsuri, dar ești dispus să întrebi, să ascuți și să-ți regândești pozițiile. Astfel de experiențe pot deveni puncte de pornire pentru acțiune, oferindu-ne șansa de a transforma cunoștințele teoretice în implicare, implicarea în schimbare, iar schimbarea – în ceva ce începe cu fiecare dintre noi.”

La final, tinerii și tinerele au fost provocați/te să descrie experiența trăită în doar trei cuvinte.

Iată ce au spus:

reflecții
start
acțiune

satisfacție, cunoștințe, prieteni

lumină
speranță
viață

egalitate, demnitate, curaj

femei, bărbați, oameni

„justiția sunt eu”

drepturi,
colaborare,
empatie

„acțiunea pornește de la mine”

CDF A LANSAT UN PROGRAM DE ABILITARE ECONOMICĂ A REFUGIATELOR ȘI FEMEILOR DIN COMUNITĂȚILE BĂLȚI ȘI CHIȘINĂU

În mai 2025, CDF a lansat proiectul „Abilitarea economică a femeilor refugiate și femeilor din comunitatea gazdă prin servicii adaptate la necesitățile lor” cu o durată de implementare până în 31 august 2025, în localitățile Bălți și Chișinău.

Obiectivul proiectului este de a ajuta femeile refugiate și femeile victime ale violenței în familie din comunitatea gaz-

dă să inițieze sau să dezvolte o idee de afacere pentru a-și asigura o sursă stabilă de venit.

În acest scop, am pus la dispoziția beneficiarelor proiectului un program de abilitare economică, format din 2 module axate pe dezvoltarea personală, antreprenoriat și elaborarea unui plan de afaceri, la final cu posibilitatea de a câștiga finanțare pentru a susține cel puțin 8 idei de afaceri.

■ Ce am realizat până acum?

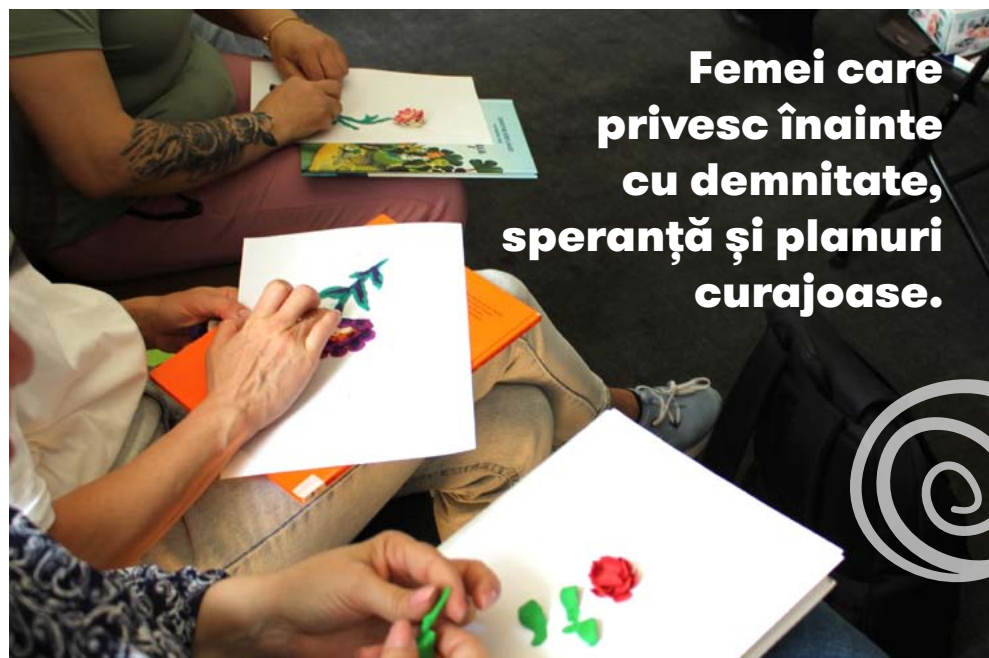
Sesiuni informative: La Chișinău și Bălți, participantele au aflat despre drepturile lor, metodele de prevenire a violenței și oportunitățile economice disponibile.

Programul de abilitare economică (cu durată de 5 zile): La Bălți și la Chișinău, **31 de femei**, refugiate din Ucraina și din comunitățile gazdă au finalizat două module axate pe dezvoltarea personală (2 zile) și antreprenariat (3 zile). Ghidate de mentore experimentate, ele și-au definit clar valorile, motivația și pașii necesari pentru transformarea unei idei de afacere în realitate.

■ Ce urmează?

Femeile au depus solicitări de finanțare și planurile de afacere, iar cele mai promițătoare inițiative vor primi **finanțare de până la 2000 USD**.

În paralel, femeile refugiate vor participa la cursuri de limbă română și engleză, contribuind astfel la integrarea lor și la consolidarea unui viitor mai bun.

Femei care privesc înainte cu demnitate, speranță și planuri curajoase.

Proiectul „Abilitarea economică a femeilor refugiate și a celor din comunitățile gazdă prin servicii adaptate nevoilor lor” este implementat de Centrul de Drept al Femeilor cu sprijinul financiar al International Rescue Committee [IRC].

ANGAJAȚII/TELE INSP SUNT INSTRUIȚI PRIVIND COMBATEREA HĂRȚUIRII SEXUALE LA LOCUL DE MUNCĂ

În perioada 25–30 iunie 2025, Centrul de Drept al Femeilor a organizat, în parteneriat cu Asociația Femeilor din Poliție (AFP), 2 ateliere de lucru la care au participat șefi și șefe ai subdiviziunilor Inspectoratului Național de Securitate Publică (INSP).

În Republica Moldova, hărțuirea sexuală la locul de muncă rămâne un fenomen larg răspândit, dar profund subraportat. În 2023, circa **18%** dintre femeile abuzate la locul de muncă s-au confruntat cel puțin o dată la 2-3 luni cu forme subtile și medii de hărțuire sexuală, iar altele **25%** - cu forme grave de hărțuire. 60% dintre persoanele angajate abuzate nu au raportat niciodată abuzurile trăite.

Motivele sunt multiple, teama de stigmatizare, presiunile instituționale, lipsa de încredere în mecanismele existente de protecție și o cultură a toleranței care normalizează comportamentele abuzive. În paralel, există o lipsă cronică de reglementări interne în cadrul instituțiilor publice și private care să abordeze eficient acest tip de violență. Deși Moldova a ratificat Convenția

nr. 190 a Organizației Internaționale a Muncii privind eliminarea violenței și hărțuirii în lumea muncii, aplicarea acestor standarde în realitatea de zi cu zi rămâne o provocare.

„Hărțuirea sexuală la locul de muncă este o formă de violență în bază de gen, despre care se vorbește mult prea puțin. Tocmai de aceea, astfel de ateliere sunt esențiale pentru a încuraja cunoașterea drepturilor, consolidarea capacităților instituționale și implementarea angajamentelor pe care Republica Moldova și le-a asumat la nivel internațional, inclusiv prin ratificarea Convenției de la Istanbul și a Convenției OIM nr. 190. Lucrurile pot fi schimbate doar în parteneriat și suntem recunoscători că poliția este alături de noi în acest proces.” – **Angelina Zaporozjan-Pîrgari**, directoare executivă CDF

„Este important să ascultăm și să valorificăm perspectivele atât ale femeilor, cât și ale bărbaților atunci când vorbim despre siguranță, respect și echitate în

cadrul instituțiilor noastre. Scopul acestor discuții este să adresăm întrebări, să împărtășim experiențe și, mai ales, să identificăm soluții eficiente care pot fi aplicate. Trebuie să știm cum să gestionăm conflictele, chiar și atunci când pornesc din situații aparent minore, iar prin informare și prevenire, putem reduce semnificativ riscul ca fenomenul hărțuirii să se perpetueze în mediul nostru profesional.” a menționat Președinta Asociației Femeilor din Poliție, **Cristina Schimbov**.

În cadrul atelierelor, au fost puse în discuție subiecte ce au vizat formele, cauzele și efectele hărțuirii sexuale în mediul profesional, decizii relevante ale Consiliului pentru Egalitate, percepțiile femeilor din cadrul MAI cu privire la fenomenul hărțuirii la locul de muncă, dar și responsabilitatea managerială în asigurarea climatului de muncă sigur și egal pentru toți. La finalul fiecărui atelier conducătorii subdiviziunilor au fost invitați să formuleze angajamente și planuri de acțiune pentru prevenirea cazurilor de hărțuire în propriile echipe.

Atelierele de lucru au fost organizate de CDF în parteneriat cu AFP, în cadrul proiectului „Consolidarea egalității de gen în Moldova”, implementat cu suportul financiar al KVINFO.

PARAJURIȘTII/STELE DIN ÎNTREAGA ȚARĂ AU PARTICIPAT LA SESIUNI DE INFORMARE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA VIOLENȚEI ÎN BAZĂ DE GEN

70 de parajuriști și parajuriste și-au consolidat cunoștințele în prevenirea și combaterea violenței în bază de gen și a violenței în familie. Între 13 mai și 3 iunie 2025, au avut loc 3 sesiuni de informare organizate la Chișinău, Bălți și Cahul, reunind specialiști/te din mai multe regiuni ale Moldovei.

Colegele noastre, Daniela Josanu Groza, juristă și coordonatoarea Serviciului de asistență specializată a victimelor violenței în familie din cadrul CDF și Nicoleta Cocoță, juristă CDF au facilitat sesiunea dedicată cadrului legal și mecanismelor de protecție. Ele au subliniat importanța unei abordări empatică, adaptate nevoilor specifice ale femeilor victime ale violenței, și au accentuat necesitatea ajustării sprijinului în funcție de cerințele persoanelor cu vulnerabilități multiple.

Participanții/tele au beneficiat de sesiuni variate, care au inclus explorarea rolului parajuriștilor în asigurarea accesului la justiție și sprijinirea victimelor, cu un accent deosebit pe cele care se confruntă cu multiple vulnerabilități. S-a discutat despre abordările practice necesare pentru sprijinirea acestora, precum și despre importanța colaborării intersectoriale.

■ Cine sunt parajuriștii?

Parajuriștii sunt profesioniști instruiți în domeniul juridic de bază care sprijină comunitățile, în special în zonele rurale, unde accesul la avocați este limitat. Ei oferă îndrumare juridică primară, sprijină victimele violenței și contribuie la promovarea drepturilor fundamentale.

Sesiunile au fost organizate de Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie (ANPCV), în parteneriat cu Organizația Internațională HIAS Moldova, Centrul de Drept al Femeilor și Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, cu sprijinul financiar al Ministerului Federal de Externe al Germaniei.

FEMEILE DEȚINUTE BENEFICIAZĂ DE TERAPIE PRIN LECTURĂ OFERITĂ DE ECHIPA CDF

Într-un spațiu plin de provocări, dar și de dorința de schimbare, am dat startul întâlnirilor în cadrul Clubului de lectură, desfășurat la Penitenciarul nr. 7-Rusca. Prima sesiune din 27 mai 2025 a adus împreună **25 de femei deținute**, care ne-au primit cu deschidere și au împărtășit gânduri și trăiri ce adesea rămân ascunse.

Au discutat despre nevoile lor cele mai profunde: vinovăția față de copii, lupta cu un mediu ostil, lipsa încrederii și a susținerii din partea familiei. Unele femei

au mărturisit că aceste discuții le-au ajutat să descopere „preocupări comune” cu alte deținute și au realizat că nu sunt singure în trăirile lor.

„Ziua de ieri s-a încheiat.
Astăzi este o nouă zi și pot
merge înainte, în siguranță.”

Un moment emoționant a fost cel în care am vorbit despre visurile lor din copilărie: unele își doreau să joace fotbal, altele visau să fie inspectoare de minori sau chiar militare. Cu un strop de umor și entuziasm, am decis că putem forma acum o echipă de fotbal, ba chiar am găsit și un portar!

Această întâlnire a fost despre mai mult decât cuvinte scrise în paginile unei cărți, a fost despre empatie, speranță și puterea de a visa din nou.

Activitatea a fost facilitată de colegele psihologe de la Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale, alături de care construim aceste momente valoroase.

Pe lângă ședințele individuale de consiliere juridică și psihologică oferite de CDF femeilor deținute în fiecare sâmbătă, Clubul de lectură se desfășoară de două ori pe lună, oferind un spațiu pentru reflecție și reconectare. Suntem recunoscătoare Suediei pentru susținerea acestor activități.

ATELIER DE CONSOLIDARE A CAPACITĂȚILOR ANGAJAȚILOR/TELOR PENITENCIARULUI NR. 7-RUSCA

Pe 26 iunie 2025, CDF în parteneriat cu Administrația Națională a Penitenciarelor din Republica Moldova a organizat un atelier dedicat personalului Penitenciarului nr. 7-Rusca, marcând **15 ani de la adoptarea Regulilor de la Bangkok, standarde ONU ce oferă un cadru menit să asigure respectarea drepturilor fundamentale ale femeilor în detenție.**

Regulile de la Bangkok prevăd recunoașterea vulnerabilităților femeilor, acces la asistență medicală specializată, îngrijire pentru femeile însărcinate sau cu copii, măsuri împotriva hărțuirii și violenței, programe pentru reintegrare socială, posibilitatea mamelor de a-și păstra copiii în condiții sigure și instruirea personalului pentru respectarea drepturilor omului.

Un principiu cheie promovat de Regulile de la Bangkok este respectarea demnității și nevoilor specifice ale femeilor.

În cadrul atelierului, angajații și angajatele au discutat despre:

- Cum aplicarea Regulilor de la Bangkok îmbunătățește mediul din penitenciar.
- Provocările și bunele practici în gestionarea situațiilor sensibile.
- Modalități de a sprijini femeile în detenție.

Prin intermediul unui joc de rol, participanții și participantele au analizat cauzele și consecințele detenției, șocul detenției, precum și impactul asupra copiilor și comunității. Totodată, aceștia au revizuit scenarii ipotetice și au prezentat strategii de intervenție pentru provocările cu care se confruntă în activitatea de zi cu zi.

Angajații și angajatele au identificat bune practici pentru stabilirea și menținerea contactului cu familia, au răspuns la nevoile specifice ale grupurilor cu multiple vulnerabilități și au discutat despre modul în care începe reintegrarea socială. De asemenea, au analizat cum poate fi asigurat accesul la justiție și sprijin psihologic pentru femeile aflate în detenție.

Evenimentul a fost organizat de CDF cu sprijinul financiar al Suediei, în cadrul proiectului „Sporirea accesului la justiție, asistență juridică și sprijin psihologic pentru femeile în detenție”.

CDF CONTRIBUIE LA REALIZAREA PRIMEI CERCETĂRI DESPRE VIOLENȚA PSIHOLAGICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA ȘI ROMÂNIA

Violența psihologică este cea mai frecventă formă de abuz asupra femeilor din Republica Moldova. Potrivit studiului OSCE „Bunăstarea și siguranța femeilor”, 71% dintre femei declară că au fost afectate de violență psihologică, urmată de violența fizică (33%). Mai mult, 55% dintre femeile din Moldova consideră că violența în familie este o problemă privată ce trebuie soluționată în interiorul familiei – de patru ori mai mult decât media UE (14%).

Pe 20 iunie 2025, colega noastră, Daniela Josanu, Coordonatoarea Serviciului de Asistență Specializată a Victimelor Violentei în Familie din cadrul CDF, a participat la **evenimentul de lansare a primei cercetări** din Moldova despre violența psihologică, organizat de Coaliția Națională „Viața fără violență”.

CDF a contribuit, alături de alte organizații din Moldova și România, la realizarea studiului **„Dezvăluirea părții ascunse a aisbergului. Violența psihologică în Republica Moldova și România”**, elaborat de Asociația pentru Relații Comunitare în colaborare cu Centrul FILIA și Coaliția Națională „Viața fără violență”, cu sprijinul

Fundației OAK, prin programul Issues Affecting Women.

Această cercetare oferă o privire profundă asupra realităților invizibile trăite de supraviețuitoarele violenței psihologice, punând în evidență nevoile lor, lipsa răspunsului sistemic adecvat și rolul esențial al organizațiilor de sprijin.

Concluzii-cheie ale studiului:

- **Controlul** a fost cuvântul cel mai des menționat de supraviețuitoare pentru a descrie forma de abuz trăită. Comportamente precum umilirea, izolarea, critica permanentă și manipularea sunt tactici strategice care le afectează profund încrederea, autonomia și sănătatea mentală.

Credit foto: Coaliția Națională „Viața fără violență”

- **Violența psihologică lasă răni nevăzute**, dar dureroase. Multe femei au vorbit despre anxietatea permanentă, frica și lipsa de sprijin din partea instituțiilor, precum poliția sau serviciile sociale.
- **Victimele cu vulnerabilități multiple** – cum ar fi femeile cu dizabilități, mamele singure sau femeile din comunități marginalizate — sunt ex-

puse unor riscuri crescute și se confruntă cu dublă discriminare, lipsă de acces la servicii și sprijin inadecvat din partea autorităților.

- **Violența spirituală și economică** apar frecvent împreună cu violența psihologică. Femeile sunt constrânse să urmeze credințe religioase impuse, să renunțe la limba maternă sau să justifice fiecare cheltuială în fața agresorului.

Daniela Josanu, coordonatoarea Serviciului specializat de asistență, CDF

„În anul 2024, aproape 86% (1084 cazuri) dintre beneficiarele Centrului de Drept al Femeilor, au declarat că au fost supuse violenței psihologice. Dintre acestea, 283 au fost afectate exclusiv de această formă de abuz, iar celelalte au raportat violența psihologică în combinație cu alte forme, cum ar fi cea fizică, economică sau sexuală. La CDF vedem zilnic cât de grav afectează acest tip de violență starea emoțională și siguranța femeilor.”

VEZI STUDIUL

ȘTIRI PE SCURT

Echipa CDF își exprimă recunoștința față de E.S. Katarina Fried, Ambasadoarea Suediei în Republica Moldova

Pe 16 iunie 2025, colegele noastre, directoarea executivă CDF, Angelina Zaporozjan-Pîrgari și directoarea de programe CDF, Eleonora Grosu, au participat la evenimentul de recunoștință dedicat

Excelenței Sale Katarina Fried, Ambasadoarea Suediei în Republica Moldova, organizat de UN Women Moldova.

Încheindu-și mandatul de patru ani (2021-2025), E.S. Katarina Fried a fost o susținătoare activă a egalității de gen, o voce fermă pentru drepturile femeilor și o forță motrice în spatele numeroaselor eforturi de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și violenței în familie.

Pentru CDF, acest moment a fost o ocazie de a-i exprima recunoștința pentru sprijinul oferit în toți acești ani.

„În numele Centrului de Drept al Femeilor, doresc să vă mulțumesc pentru sprijinul acordat în apărarea drepturilor femeilor la o viață liberă de violență și pentru susținerea reformelor în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie în Moldova. Am fost onorate de sprijinul Dumneavoastră și am avut ocazia să învățăm de la Dumneavoastră, ca model inspirațional și lideră vizionară în promovarea egalității de gen.” – Angelina Zaporozjan-Pîrgari

Una dintre pietrele de temelie ale CDF a fost pusă cu grijă și încredere de către Suedia. Datorită acestui sprijin, am reușit să ne dezvoltăm ca organizație și să oferim ajutor miilor de femei care se confruntă cu violența în familie. Suntem recunoscătoare Suediei pentru colaborarea frumoasă pe care o avem și pentru proiectele valoroase care au prins viață de-a lungul anilor. Contribuția E.S. Katarina Fried va rămâne un reper important în acest parcurs.

Echipa CDF participă la schimbul de bune practici pentru incluziune și egalitate de gen în Danemarca

În perioada 7-11 aprilie 2025, la Copenhaga, Danemarca, colegele noastre, Angelina Zaporozjan-Pîrgari, directoarea executivă a CDF, și Viorica Ursachi, coordonatoare de proiecte, împreună cu reprezentante din alte ONG-uri, participă la un eveniment organizat de KVININFO – Centrul danez de excelență pentru cunoștințe în domeniul egalității de gen și al diversității.

Evenimentul reunește parteneri locali din Moldova și Armenia, în contextul implementării Programului regional pentru promovarea egalității de gen și incluziunii, lansat de KVININFO în Moldova la sfârșitul anului 2024.

În Moldova, programul este implementat de Centrul de Drept al Femeilor, Centrul Internațional „La Strada Moldova” și Centrul de Resurse pentru Tineri și Femei

DACIA, având ca obiectiv consolidarea unei protecții mai eficiente pentru femei și promovarea unor politici incluzive și echitabile.

În cadrul acestui program, CDF își propune:

- Să contribuie la un mediu de lucru mai sigur pentru angajatele femei, protejându-le împotriva hărțuirii sexuale la locul de muncă;
- Să echipeze femeile și fetele, victime ale violenței în familie și violenței în bază de gen, care se află în situații economice vulnerabile, cu abilități și capacități necesare pentru a deveni independente financiar.

Scopul întâlnirii de la Copenhaga este de a crea o platformă de dialog și schimb de bune practici între ONG-uri, cu accent pe provocările legate de egalitatea de gen și impactul violenței în bază de gen în societățile noastre.

CDF devine membru al Consiliului Național Coordonator

Ne bucurăm să anunțăm că CDF a devenit membru al Consiliului Național Coordonator în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.

Această platformă, coordonată de Agenția Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, este mecanismul național care asigură coerența și eficiența eforturilor de prevenire și combatere a violenței în familie și a violenței bazate pe gen.

Prezența CDF în acest for important ne oferă posibilitatea să facem auzite vocile femeilor victime ale violenței în familie.

Ateliere de creație – inspirație și redobândirea echilibrului interior pentru beneficiarele CDF

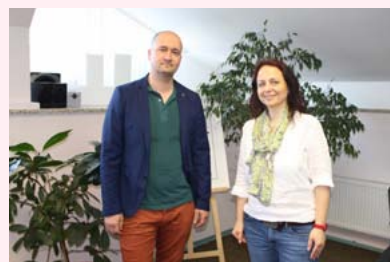
La Centrul de Drept al Femeilor, de ani buni avem tradiția de a crea momente de culoare și speranță alături de beneficiarele noastre.

În perioada aprilie-iunie, **27 de femei** au participat la **3 ateliere** de terapie ocupațională.

Împreună cu ele și copiii lor, am decorat coșulețe de Paște, am învățat secretele pâinii cu maia și am dat viață tablourilor prin pictură. Aceste activități au transformat timpul petrecut împreună într-o experiență plină de inspirație, solidaritate și regenerare sufletească.

Vizite internaționale la CDF

Jonathan Gharbi, jurnalist suedez pasionat de călătorii și povești cu impact, ne-a vizitat pentru a descoperi mai multe despre activitatea CDF și despre cum sprijinim femeile afectate de violență din Moldova. Am avut ocazia să-i povestim despre proiectele noastre și despre modul în care sprijinul Suediei a fost esențial în dezvoltarea organizației noastre.

Pe 14 mai 2025, am fost onorate să primim în vizită o **delegație din Austria**, formată din reprezentanți ai Ambasadei Austriei din Chișinău și experți de la Ministerul Afacerilor Sociale, Sănătății, Îngrijirii și Protecției Consumatorilor din Austria, pentru a împărtăși experiența CDF în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice, dar și pentru a discuta despre provocările întâmpinate și posibile soluții.

Pe 21 iunie 2025, am avut plăcerea să primim în vizită **reprezentantele Fundației OAK** și ale **Asociației pentru Relații Comunitare** din România. Am avut o discuție deschisă despre provocările actuale, inclusiv lipsa unui model de finanțare durabil pentru sprijinirea victimelor violenței și barierele cu care se confruntă femeile cu vulnerabilități multiple. Am subliniat, totodată, necesitatea de a investi mai mult în capacitatea organizațională pentru a răspunde eficient acestor nevoi.

Consultări publice privind proiectul de Lege nr. 70/2025

Pe 4 aprilie 2025, la inițiativa Platformei Femeilor Deputate, au avut loc consultări publice în Parlament asupra proiectului de Lege nr. 70/2025 din 06.03.2025. Scopul acestuia este de a alinia legislația Moldovei la standardele europene privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.

Contribuția CDF

În 2024, la solicitarea MMPS, echipa CDF a elaborat cel de-al treilea **Raport de compatibilitate a legislației naționale cu prevederile Convenției de la Istanbul**. Pe baza acestui Raport, a fost elaborat un proiect de modificare legislativă care a stat la baza actualului proiect de Lege nr. 70, supus consultărilor.

CDF salută inițiativa grupului de deputate de a prelua spre examinare proiectul de lege elaborat de echipa CDF. Proiectul conține prevederi importante din domeniul prevenirii și combaterii violenței, inclusiv pe dimensiune digitală; extinderea termenului ordonanței de protecție până la 6 luni; încriminarea penală a femicidului; acoperirea din bugetul de stat a costurilor expertizei judiciare în cazurile de violență în familie etc.

Menționăm că unele propuneri importante din proiectul CDF nu au fost preluate, iar altele au fost incluse într-o formă modificată. Considerăm că redacția actuală comportă riscul unei abordări fragmentate și poate limita un răspuns eficient și cuprinzător la violența împotriva femeilor și violența în familie.

În cadrul consultărilor din Parlament, Angelina Zapo-rojan-Pîrgari, directoarea executivă CDF, a menționat câteva aspecte esențiale neincluse în proiectul de lege:

- Completarea Codului Penal pentru a încorpora pe deplin noțiunea de lipsă a consimțământului liber exprimat, în cazurile de viol și violență sexuală.
- Completarea Codului Penal cu un articol nou care definește hărțuirea sexuală cu utilizarea tehnologiei informaționale sau comunicațiilor electronice.
- Definirea în Codul Penal a noțiunii de „întimidare și izolare a victimei violenței în familie” – forme de control coercitiv și violență psihologică, care nu sunt incluse în legislația penală, așa cum prevede Convenția de la Istanbul.
- Eliminarea art. 78¹ (violența în familie) din Codul Contravențional și completarea art. 201¹ (violența în familie) din Codul Penal, astfel încât acesta să includă nu doar actele de violență care cauzează vătă-mări corporale sau ale sănătății, ci și orice acțiuni de utilizare a forței fizice împotriva femeii, indiferent de context, în conformitate cu art. 35 din Convenția de la Istanbul.

Opinia detaliată a CDF asupra proiectului de lege a fost transmisă Parlamentului pentru examinare.

CDF își exprimă solidaritatea cu ONG-urile din România pentru recunoașterea femicidului în legislație

Pe 31 mai 2025, o femeie însărcinată, în vârstă de 23 de ani, a fost împușcată mortal în plină stradă, în timp ce o ținea de mână pe fetița ei de trei ani. Ea și copilul nenăscut au murit. Agresorul, un bărbat care o abuza din copilărie, încă de când avea 14 ani, a comis această crimă în plină zi, în fața mai multor copii. Acest act brutal a avut loc după ani de abuzuri fizice, sexuale și psihologice, ordine de protecție emise și plângeri repetate la poliție. Este al 25-lea caz de femicid înregistrat în România în ultimele cinci luni.

CDF își exprimă solidaritatea și susține apelurile organizațiilor din România, precum Centrul FILIA și Romanian Women's LOBBY, pentru încriminarea femicidului ca infracțiune distinctă.

Un caz similar, cel al Anei Maria, tână însărcinată, care a fost răpită, violată și ucisă cu cruzime de un bărbat în aprilie 2024, a determinat introducerea femicidului în legislația Moldovei. CDF a lansat un apel public pentru recunoașterea femicidului, care a fost susținut inclusiv de societatea civilă din România.

Fiecare viață pierdută în astfel de condiții este un eșec al sistemului de a preveni violența împotriva femeilor.

Masa rotundă: Combaterea discursului de ură și a sexismului în alegerile parlamentare

Pe 14 mai 2025, Angelina Zaporozan-Pîrgari, directoarea executivă a CDF, a moderat masa rotundă dedicată combaterii discursului de ură și a sexismului în contextul alegerilor parlamentare din Republica Moldova. Evenimentul a fost organizat de Consiliul Europei în comun cu Comisia Electorală Centrală și UN Women, cu sprijinul Suediei.

De ce este important acest subiect?

- În perioadele electorale, discursul instigator la ură și limbajul sexist limitează participarea femeilor și a grupurilor vulnerabile în viața publică:
- În alegerile parlamentare din 2021, s-au înregistrat 299 cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare, dintre care 63 au vizat femeile și 39 persoanele LGBTQ+.
- În campania prezidențială din 2024, au fost raportate 70 cazuri de limbaj sexist, afectând în special femeile.

„Ne aflăm într-un moment esențial pentru democrația din țara noastră, odată cu apropierea alegerilor parlamentare. Acest context ne obligă să reflectăm asupra calității discursului public și a măsurilor necesare pentru prevenirea și combaterea discursului de ură și a sexismului, îndreptate împotriva femeilor, minorităților etnice și comunității LGBTQIA+. Totodată, este crucial să asigurăm participarea egală în politică a tuturor membrilor societății.”

Angelina Zaporozan-Pîrgari

Înregistrarea completă a evenimentului este disponibilă [aici](#).

Învățăm de la cei mai buni la Conferința Națională de Fundraising

În perioada 27-28 mai 2025, colega noastră, Evelina Pîrău-Namesnic, specialistă comunicare și relații publice CDF, a participat la București, împreună cu alți colegi și colege din organizațiile membre ale Coaliției Naționale „Viața fără Violență”, la Conferința Națională de Fundraising, ediția a XXI-a, organizată anual de Asociația pentru Relații Comunitare din România (ARC).

Ediția din acest an a avut ca motto „Suntem mai aproape de DA!”, o invitație la reflecție despre cum luăm decizii asumate, informate și cu impact real. Cum obținem un „da” din partea comunității, a donatorilor și a celor pentru care luptăm? Cum ne transformăm misiunea într-un angajament împărtășit?

Conferința a reunit peste 200 de profesioniști/te din sectorul asociativ din România și Republica Moldova, într-un spațiu de învățare, inspirație și schimb de bune practici. Pe parcursul celor două

zile, participanții/tele au avut ocazia să exploreze în cadrul atelierelor și plenurilor teme actuale pentru sustenabilitatea organizațiilor: de la fundraising strategic și diversificarea surselor de finanțare, la fundraising digital, implicarea comunității și localizarea donatorilor.

„A fost o experiență valoroasă, care m-a inspirat să regândesc modul în care comunicăm despre impactul nostru și cum putem implica mai activ comunitatea în misiunea noastră. Am plecat de la conferință cu idei concrete, cu energie și convingerea că putem face fundraising cu sens, uman și ancorat în nevoile reale ale femeilor pentru care lucrăm.” - Evelina Pîrău-Namesnic, specialistă comunicare și relații publice, CDF.

Suntem recunoscătoare ARC pentru susținerea constantă a dezvoltării organizaționale a CDF și pentru oportunitatea de a învăța și în acest an de la cei mai buni din domeniul filantropiei.

Apariții în mass-media

Emisiunea „Bună dimineața” la Moldova 1

„Violența cu rădăcini în ură: când femeile devin ținte în propriile case din motive de prejudecată” – **Ziarul de Gardă**

Violența psihologică: „Un abuzator mereu are o justificare: «tu m-ai provocat»” | **OAMENI SIMPLI**, Moldova.org

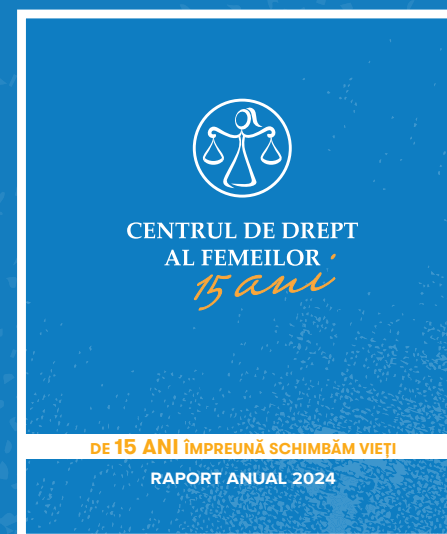
„Legislația protejează mai mult agresorii.” Despre cum (NU) se pedepsește hărțuirea sexuală – **OAMENI SIMPLI**, Moldova.org

De 15 ani, suntem alături de mii de femei supraviețuitoare ale violenței, oferindu-le sprijin holistic: consiliere juridică, reprezentare în instanță, asistență psihologică, socială și abilitare economică, pentru ca acestea să își reclădească viețile.

În anul 2024, CDF a împlinit 15 ani de activitate – 15 ani de muncă dedicată, proiecte ambițioase și pași curajoși care au adus schimbări pentru femeile și fetele din Republica Moldova.

Anul 2024 este deosebit și prin faptul că marcăm încheierea etapei de realizare a Strategiei de Dezvoltare Organizațională pentru perioada 2019-2024. Privim cu emoție și mândrie către reușitele obținute de-a lungul acestei perioade.

Te invităm să citești **RAPORTUL ANUAL 2024**, unde vei găsi toate activitățile desfășurate în anul trecut, impactul CDF prin vocea beneficiarelor, dar și o retrospectivă a ultimilor ani de activitate.

VEZI RAPORTUL

Mulțumim pentru că ești alături de noi!

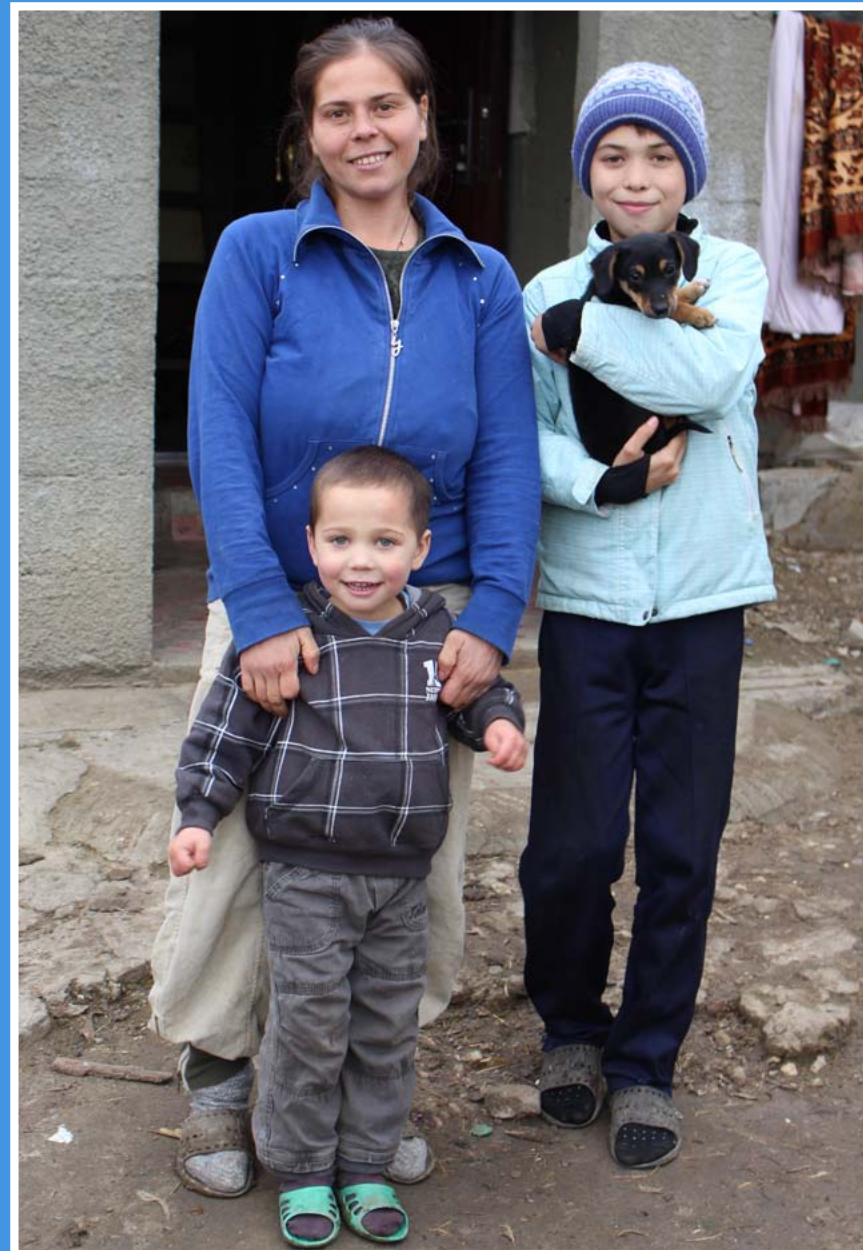
ÎMPREUNĂ SCHIMBĂM VIEȚI!

În fiecare lună, circa **100 de femei** fac un pas important în viața lor. Uneori, acest pas este ultima lor speranță că vor fi auzite, înțelese și susținute. În fiecare lună, circa **100 de femei** aleg să nu mai tolereze violența în familie și apelează la serviciile CDF pentru a primi ajutorul specialiștilor.

Oferim acestor femei **asistență juridică, psihologică, socială și oportunități** de abilitare economică pentru a păși cu încredere în ziua de mâine. **Suportul nostru este gratuit și confidențial!**

Și tu poți ajuta o femeie și copiii din Moldova. Accesează pagina web CDF și donează pentru a sprijini victimele violenței domestice. Fiecare donație este o șansă pentru aceste femei să-și refacă viața. Fiecare donație crește puterea comunității noastre.

DONEAZĂ

Ai dreptul să trăiești în siguranță!

CINE SUNTEM NOI?

Centrul de Drept al Femeilor (CDF) este o organizație neguvernamentală înființată de un grup de femei-juriste din Moldova. CDF pledează pentru egalitate de șanse dintre femei și bărbați în viața publică și cea de familie și contribuie la prevenirea și combaterea violenței în familie și a violenței în bază de gen împotriva femeilor.

Buletinul informativ apare cu sprijinul financiar al Suediei și al Fundației OAK (prin intermediul ARC).

DATE DE CONTACT:

Str. M. Kogălniceanu, nr. 76
MD 2009, Chișinău,
Republica Moldova
Tel.: (+373) 22 811 999
Mobil: (+373) 68 855 050

Linia verde - **080080000**
apel gratuit pentru consiliere juridică

Mulțumim finanțatorilor noștri:

